

Javaslat a Petőfi Egyesület rendezvényeinek témakör bővítéséhez.

Egyetértek a főként Turul által felvetett ötletekkel, amely felvetés fontosnak tartja a tudományos ismeretterjesztésre való rátérést, --akár más irányok mellett is-- annak minden nehézsége ellenére!

Alátámasztásul felhoznám Németh László egy levelét, amelyet Marx Györgyhez írt a „Kétféle műveltség” tárgyában: „ a vitában legtöbb szó arról a szakadékról esett, mely a természettudományos és a történelmi műveltség között tátong. Én ezt a szakadékot önmagamban soha nem éreztem... S a két dolog: ami az íróshoz kellett és amire a természettudomány szorított, szinte egy percig sem volt külön valami...

De ahogy történelmi tanulmányaimban előbbre jutottam, azt láttam, ez a szakadék nem csak énbennem nincs meg, de nincs meg objektíve sem, az új korban legalább, a természet- és a szellemtudományok között...

Gondolj a XVII. századi bölcselőre. Művelőinek, akik többnyire tudósok, vagy a friss természettudomány bűvöletében élő műkedvelők voltak: a matematika, a mechanika sugallta a módszert úgy, hogy a szellemi értékekhez ragaszkodó ember, vagy éppen a hívő, mindjárt védeni is igyekeztek, amit ez a módszer elsöpréssel fenyeget...

Hol van hát, s hogy nyílt a szakadék, melyről a felszólalók panaszkodtak? Nyilván az emberek képzettségében, s a pedagógia tehetetlensége az, ami nyitva tartja.”

Ennek a gondolatnak a jegyében képzelném el a sorozat megalkotását, figyelembevétel az emberek képzettségi érzékenységét és ugyanakkor pótolni a pedagógiai tehetetlenséget.

Legyen a rendezvény közvetlen, arra reagáló, ami a jelenlévőket érdekli és legközelebb is behozza. A módszer az interaktivitás, annak minden –az adott lehetőségek mellett elérhető– eszközével. Ezek nélkül nem számíthatunk sikerre!

Elképzelésem szerint a közvetlenséget a „klubszerű” elrendezéssel lehetne elérni: bevezetett téma és --akár előkészített-- hozzászólások, vita, vitavezetővel, körben ülve. A bevezetőnek a megjelentek fantáziájának felélesztésére és könnyebb, gyorsabb megértés érdekében 'audio-vizuális'-nak kell lennie, vagyis szükségeltetik megfelelő technikai felszereltség, amelyet kölcsönözni is lehet.

Azt javasolnám, hogy az Egyesület, a még üresen álló helyiség kialakításával, állandó felelős megbízásával hozzon létre egy klubot a hasonló --és persze más-- összejövetel érdekében. A klub beindításának bejelentése egybeeshetne a sorozatunk meghirdetésével, mint a klub egyik programja.

Néhány gondolat a sorozat formájához:

1. Mindig a szellemtudományok valamilyen eleméből induljunk ki, olyanból, ami érdekes lehet, esetleg aktuális, vagy éppen elterelő az aktualitásoktól. Például, legyen egy érdekes (divatos) vers, zenerészlet, hír, évforduló, stb.
2. Ebből következőleg az előadók --főként az indulásban-- „közülünk” kerüljenek ki, esetleg az alkalom avval fejeződhetne be, hogy javaslat hagozzék el a következő alkalom témájára és előadójára.

3. Az ismeretterjesztés és az érzékenység kímélés nem mehet a tudományosság rovására! A természettudományos pontosságból és alaposágból nem engedhetünk, mert akkor semmit sem ér az egész. Hiszen az egész erről szól, a többi 'csak' tanulás, ami a könyvekből kiolvasható, tanfolyamokon megtanulható!
4. Az alkalmakat a témához illő 'szellem' idézetekkel célszerű ellátni: vers részletek, zene, képek, stb.
5. Már jó előre kössük ki, hogy filozófiai, politikai témák még érintőlegesen sem lesznek. Legyen azok a politikai-klub, vagy a filosz-klub témái.

A sorozatot előzményeként, --még a bejelentése előtt-- jó lenne a reguláris előadások közé egy természettudomány-történeti áttekintést adó előadást beiktatni. Estleg a bejelentéssel egyidejűleg --nem véletlen az előadás témája, indoklással-- sőt körkérdés, kérdőív alkalmazása is elképzelhető. Kezdetben a kéthetenkénti alkalmakat javasolom.

Az első sorozatnak például ezt javasolom:

(Sorozatcím: *Villon természettudományos hagyatéka*)

Villon: Kis testamentum

részlet:

36

Közben kábulat kötözött le,
De másként, mint a borivókat,
A szellemem volt gúzsba kötve.
Mnemosyne asszony lopódzhat
Mellém, s a hozzátartozókat
Almáriumba zárja máris:
Igaz s hamis *Opinió*kat
S mindazt, mi intellektuális.

37

Legkivált az *Aestimativust*,
Mely *Prospectivusunk* szülője,
Similativust, *Formativust*;
S ezek ha ködbe veszve, dőre
És holdkórós lesz jó időre
Az emberész gyakorta ám.
Aristoteles írja, tőle
Tanulható e tudomány.

38

A *Sensitivus* hogy fölédet,
Fantáziám is eleven lett,
S ébresztőt fújt a többi résznek,
Míg épp a legfőbb részre dermedt
Homályt borított, mert e szervet
A feledéssel átítatta,
Mely bensőmben sietve terjedt,
Az érzékek frigyét mutatva.

39

Folytatnám, mert szívem nyugodt,
És elmém már nem kelekótya,
Tovább e testamentumot:
De tintám befagyott azóta,
És kialudt gyertyám kanóca.
Hogy meggyújthassam nincs tüzem,
Elalszom hát betakarózva,
S ahogy végeztem, végezem.

Kálnoki László fordítása

Magyarázatok:

Mnemosyne --görög, az emlékezés, az emlékezőtehetség megszemélyesítője, a múzsák anyja.

Aristoteles --görög bölcs, Nagy Sándor nevelője (i.e. 384-322).

Opinió --(latin): vélemény
Aestimativus --(latin): becslés
Prospectivus --(latin): ítélet
Similativus --(latin): összehasonlítás
Formativus --(latin): formaalkotás
Sensitivus --(latin): érzékelés

Racionális megfogalmazásban:

Villon a hagyatéka felsorolása közben elfáradt és a fejében, agyában tárolt minden tudását, legyen az igaz, vagy hibás a kábulat elnyomta. Különösen a becslés, a felmérés, amelyek nélkül a döntés, ítéletalkotás nem működik, vagy azok segítői, az összehasonlítás és a formaalkotás agyi tevékenységei. Ezeket a tételeket már Aristotelész taglalta munkáiban. Később fokozatosan felébredt és az érzékszervei újból működni kezdtek, majd az agyi tevékenysége teljesen helyreállt. Kipihente magát, de addigra besötétedett és az íróeszköz is kimerült. Úgy határozott, hogy befejezi a testamentumot, örökre.

Hát ezt Villon ugye szebben tudta, amelyben Kálnoki László is segítségünkre volt.

Na, de nézzük a tartalmat! Villon az elalvás és az ébredés bemutatásához arisztotelészi fogalmakat használ, amelyek a soron következő néhány klubestünk címszavai lennének a szavak teljes, mai, modern és racionális –nem filozófiai-- értelmében.

1. **Sensitivus, érzékelés** – avagy az ember és a technika mindennapi kapcsolata.
2. **Formativus, morfizmus, a jelenségek leképezése** kiértékelhető, feldolgozható, kiszámítható formákra.
3. **Similativus, összehasonlítás, értékelés** a korábban megismert formákkal való összevetés útján.
4. **Aestimativus, becslés, értékelés**, feltevések útján.
5. **Prospectivus, döntés**, avagy a logika tudománya.
6. **Mnemosyne, emlékezés**, avagy az agy szerszáma, a számítógép.
7. **Arisztotelész**, Albert Magnus és Aquinói Szent Tamás, a domonkosok és a másik fél: Platon és Szent Ágoston, a ferencesek.
8. **Opinió, vélemény, tudás**, avagy mit tudunk a -- konkrétan hasznunkra, kárunkra alkalmazott-- legújabb tudományokról, amelyek jövevény szavakban, kifejezésekben vezetnek minket: túlélés, kihívás, fenntartható fejlődés, üvegház hatás, ózonlyuk, katasztrófa módszer, kód, kommunikáció, csatorna, információ, kontextus, scénárió, információs sztráda, konvergencia, stb Tudomány? Üzlet? Politika?

Az egyes fogalmi elemek majdnem tetszőlegesen alakíthatóak egy-egy érdeklődésre számot tartó, vagy előadófüggő témára, azonban felölelik az emberi gondolkodás szinte teljes körét.

Megjegyzés: a 7.-es téma (Arisztotelész) csak látszólag mond ellent a kikötésnek, mivel a tudományos megalapozottságnak ez a kiinduló pontja.

o~~~o